

INTERAKTIVA GRUPPER

Vi tycker om att arbeta i interaktiva grupper eftersom vi lär oss mer, för att tiden går snabbare och för att i en klass med tjugofem barn måste läraren ge varje barn uppmärksamhet... I de interaktiva grupperna är vi däremot bara sex stycken och vi hjälper varandra, om vi undrar något kan vi lösa det på en sekund. Vi har blivit bättre vänner, vi litar mer på varandra, och om någon känner sig ensam på skolgården på rasterna och inte har någon att leka med så ropar vi på honom eller henne och säger att han eller hon kan leka med oss. Varför? För att vi har större förtroende för den personen. (...) Det är jätteroligt att arbeta i interaktiva grupper eftersom vi lär oss mycket mer än på vanliga lektioner.

Ania, en tio år gammal elev, förklarar vad interaktiva grupper är i Europaparlamentet.

INTERAKTIVA GRUPPER

BAKGRUND

Interaktiva grupper är en av de **framgångsrika utbildningsåtgärderna** inom forskningsprojektet ***Includ-ed. Strategies for inclusion and social cohesion in Europe from education*** om utbildning som strategi för inkludering och social sammanhållning i Europa (Europeiska kommissionen, sjätte ramprogrammet, 2006-2011). De framgångsrika utbildningsåtgärder som stöder utbildning av elever i riskzonen har universella komponenter som har visat sig vara överförbara i mycket varierande sammanhang, vilket leder till goda skolresultat.

Tack vare de framgångsrika utbildningsåtgärder som presenterades vid två internationella konferenser vid Europaparlamentet i Bryssel har tusentals barn i hela Europa förbättrat sina resultat, och därmed ökat sina möjligheter att fortsätta sin skolgång på ett framgångsrikt sätt. De sociala och politiska verkningarna av projektet har lett till att Europeiska kommissionen har tagit med det i förteckningen över de tio forskningsprojekt som har störst genomslagskraft i Europa. Includ-ed är det enda projektet inom samhällsvetenskap och humaniora som ingår i förteckningen¹.

Den teoretiska grunden för interaktiva grupper utgörs av den omfattande vetenskapliga litteratur som lyfter fram **de negativa effekterna av att bilda elevgrupper utifrån förmåga** på elevernas lärande, förväntningar och självförtroende, möjligheterna att lära sig av andra elever och att flytta upp till högre grupper, särskilt för sårbara elever, samt **behovet av att öka och diversifiera elevernas interaktioner**. Interaktiva grupper bygger på framgångsrika pedagogiska metoder med ett dialogbaserat lärande där samtliga elever involveras och där såväl kvantiteten och kvaliteten på elevernas interaktioner främjas. Enligt teorin för dialogbaserat lärande¹ får eleverna djupa insikter i olika ämnen och genomgår en personlig och social förändringsprocess genom dialoger som är *jämlika*, som erkänner och bygger vidare på varje individs *kulturella kunskaper*, strävar efter att uppnå *förändring*, stärker dialogens *instrumentella dimension*, är baserade på *solidaritet*, fungerar som källor för att *skapa mening*, och främjar *lika värde oavsett bakgrund*. Genom interaktiva grupper kan man engagera alla som direkt eller indirekt påverkar elevernas lärande och utveckling, inklusive lärare, släktingar, vänner, grannar, medlemmar i föreningar och organisationer i närområdet och lokala volontärer.

Interaktiva grupper kan användas som en oberoende metod men genomförs också i **skolor som lärgemenskaper** tillsammans med andra framgångsrika utbildningsåtgärder såsom dialogbaserade litterära träffar och familjeutbildning. Lärgemenskaper är ett projekt där hela skolan deltar för att försöka minska andelen unga med högst grundskoleutbildning och förbättra skolresultaten och den sociala sammanhållningen. Till följd av de förbättringar som uppnåtts i dessa skolor rekommenderar EU-kommissionen och Europarådet att man övervägers *skolor som lärgemenskaper* som ett sätt att minska andelen unga med högst grundskoleutbildning och förbättra utbildningsresultaten.²

¹ Aubert, A., Flecha, A., García, C., Flecha, R. & Racionero, S. (2008), *Aprendizaje dialógico en la sociedad de la información*, Hipatia, Barcelona. Flecha, R. (2000), *Sharing Words: Theory and Practice of Dialogic Learning*, Lanham, M. D: Rowman & Littlefield.

² Meddelande från EU-kommissionen (januari 2011), *Insatser till förmån för elever som lämnar skolan i förtid: ett viktigt bidrag till strategin Europa 2020*.

HUR FUNGERAR INTERAKTIVA GRUPPER?

Interaktiva grupper är elever i en klass som delas in i **små heterogena grupper, som var och en stöds av en vuxen**. Varje grupp består av fyra eller fem elever med olika färdighetsnivå, kön, kultur, språk och etnicitet. Två grupper av vuxna deltar i inlärningsprocesserna i de interaktiva grupperna: lärare och volontärer. Volontärerna är ofta familjemedlemmar och personer i lokalsamhället – däribland analfabeter eller personer med mycket låg utbildningsnivå, före detta elever, frivilliga universitetsstudenter men även andra vuxna från organisationer i samhället.

Lärarna börjar med en inledande intensivutbildning där de får lära sig om de vetenskapliga grunderna för interaktiva grupper. Volontärerna inbjuds också att delta i denna inledande utbildning. Lärarna ansvarar för att förbereda alla aktiviteter som ska göras i klassen och redogör kortfattat för dem för volontärerna innan lektionen börjar. Även om denna introduktion är viktig är den inte helt nödvändig eftersom volontärernas roll är att fungera som dynamiskt stöd för lärandeinteraktionerna i varje grupp och att leda aktiviteten, inte att ersätta läraren. Därmed **kan vem som helst bli volontär**.

Aktiviteterna i grupperna är korta, cirka 15 eller 20 minuter, och är centrerade kring instrumentell inläring. När en aktivitet är avklarad flyttar alla elever i gruppen vidare till nästa grupp och arbetar tillsammans med en annan vuxen. Som ett resultat av denna dynamik har alla elever inom loppet av ungefär en och en halv timme arbetat med fyra lärandeaktiviteter och interagerat med fyra olika vuxna utöver de andra gruppdeltagarna. Följaktligen ökar de **interaktiva grupperna den instrumentella inläringen**, eftersom detta sätt att arbeta säkerställer att alla elever lärt sig fyra gånger mer än i ett vanligt klassrum. Dessutom **ökar motivationen** för eleverna som deltar i dem, **liksom samexistensen**, eftersom lärandet baseras på solidaritetsprincipen snarare än på konkurrens, och alla deltagare i gruppen hjälper varandra att avsluta uppgiften (eftersom detta är en förutsättning för att kunna gå över till nästa grupp).

I de skolor som arbetar med interaktiva grupper skiljer sig inte innehållet i läroplanen från andra skolor. Det är den officiella läroplanen som gäller och alla lärare ska uppfylla de normer som fastställts av regeringen. Även om interaktiva grupper kan genomföras i alla ämnen, prioriteras instrumentell inläring framför allt inom språkundervisning och matematik i många skolor. Interaktiva grupper, liksom andra framgångsrika utbildningsåtgärder, är avsedda att bryta "Matteuseffekten" som innebär att de som har större svårigheter får mindre. Här ges det bästa till alla, och framför allt får de som har sämre förutsättningar ett utbildningsinnehåll på hög nivå. Lärarna avgör när de ska använda interaktiva grupper i sina klassrum. Att använda denna metod betyder inte att andra aktiviteter, som föreläsningar, måste upphöra. Beroende på vilken uppgift

det handlar om beslutar de också vilken typ av material som ska användas. Lärarna är också ansvariga för att de interaktiva grupperna genomförs korrekt.

I skolor som använder interaktiva grupper fattas besluten om vilket stöd eleverna behöver enligt ordinarie förfaranden, och föräldrar, lärare, volontärer och elever engageras i dialogbaserade processer för bedömning av lärande och avtal som rör lärande. Eftersom varje vuxen bara har fyra eller fem elever i sin grupp och klassläraren övervakar hela aktiviteten, möjliggör de interaktiva grupperna en **mer individbaserad bedömning av elevernas svårigheter och stödbehov**. Det gör det också möjligt att ha mer och mer varierade personer som stöd: läraren, volontärerna och klasskamraterna. I vissa fall deltar även stödlärare i interaktiva grupper för att hjälpa de elever som har störst svårigheter. Dessa personer deltar även i övervakningen och utvärderingen av de interaktiva grupperna för att säkerställa att de fungerar väl. Sessionerna avslutas ofta med en gemensam diskussion om vad eleverna har lärt sig, vad som fungerade bra och vad som återstår att förbättra. Utöver interna rutiner använder lärare och skolor som genomför interaktiva grupper ordinarie verktyg för bedömning (t.ex. standardiserade prov). Interaktiva grupper bör bidra till att alla elever klarar alla slag av prov.

Interaktiva grupper medför inga extra kostnader för skolorna eller eleverna, och skolorna får ingen extra finansiering för att genomföra dem. Genom att **arbeta** i interaktiva grupper **mobiliserar man dock resurser som redan finns tillgängliga inom skolvärlden – framför allt personer i lokalsamhället och eleverna själva – och förbättrar därmed alla elevers lärande**. Eftersom interaktiva grupper utvecklas med hjälp av resurser som redan finns

tillgängliga är det en hållbar utbildningsåtgärd.

BEHOV/UTMANINGAR SOM ÅTGÄRDAS

- Närvaro och fullföljande av utbildningen
- Minskning av uppförandeproblem
- Motivation för lärande
- Barns känslomässiga välbefinnande, solidaritet och vänskap
- Läranderesultat
- Mångkulturell samexistens
- Möjlighet för familjemedlemmar och andra personer i lokalsamhället att engagera sig i skolarbetet
- Förhållandet elever-familjer-skola
- Samordning hem-skola om barns utbildning

INSATSNIVÅ

Interaktiva grupper riktar sig till alla som går i skolan. Interaktiva grupper kan genomföras i skolor på många olika nivåer, inklusive förskolor, grundskolor och gymnasieskolor men också inom

vuxenutbildningen (livslångt lärande och/eller utbildning som en andra chans). De skolor som genomför interaktiva grupper kan vara offentliga eller privata, religiösa eller icke-religiösa och de kan vara belägna i fattiga områden lika väl som i medelklass- och överklassområden. Även om alla typer av elever deltar, är de interaktiva gruppernas förtjänster särskilt stora för socioekonomiskt missgynnade elever, minoritetsgrupper och elever med inlärningssvårigheter eller funktionsnedsättningar.

INSATSENS INTENSITET

De interaktiva grupperna jobbar fortlöpande under hela skolåret, och alla elever i klassen deltar utan undantag. Lärare, volontärer och eleverna själva ser till att alla elever får det stöd de behöver genom mångfalden lärandeinteraktioner i klassrummet, både med mer kompetenta kamrater (andra elever med högre förmåga) och med olika vuxna (lärare och andra än lärare).

RESULTAT

Några av de interaktiva gruppernas främsta resultat³ är 1) bättre skolresultat (inlärningsresultat), 2) hela lokalsamhällets deltagande i lärandeprocessen och skolan, 3) minskad frånvaro och färre unga med högst grundskoleutbildning, 4) förbättrad samexistens, 5), effektivare användning av befintliga resurser. Dessa resultat illustreras med exempel från specifika skolor.

Angel Guimerà-skolan ligger i El Vendrell (Katalonien, Spanien), i Puig, som är ett av de områden som växer mest. Skolan har blivit en referens när det gäller integration av samtliga elever, eftersom den har en stor andel elever med särskilda utbildningsbehov. Uppgifterna om **akademiska resultat** visar en ökning på mer än fem procentenheter, mätt med hjälp av standardiserade prov, jämfört med perioden innan de interaktiva grupperna började genomföras.

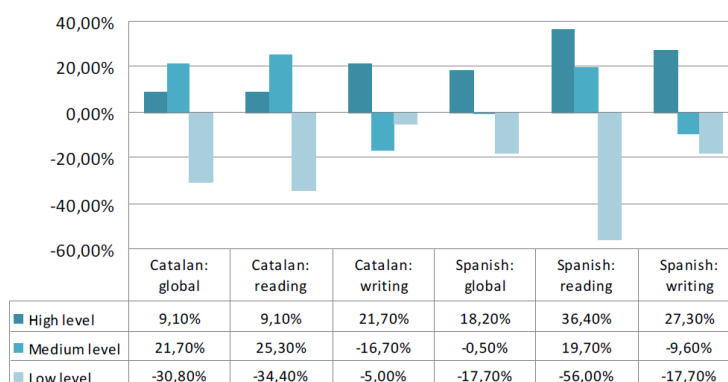
Resultaten i standardiserade prov	
2008-2009	2011-2012
7,8 % över det regionala genomsnittet	13 % över det regionala genomsnittet

Förbättring i standardiserade prov (mellan läsåret 2008-2009 och läsåret 2011-2012). Källa: Projektet Includ-ed.

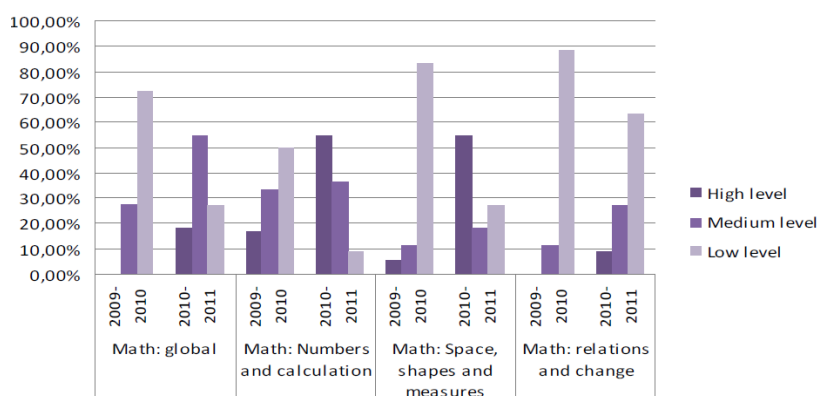
Mare de Déu de Montserrat-skolan ligger i utkanten av Terrassa (Spanien), ett område med många familjer med låg socioekonomisk status, hög arbetslöshet och fattigdom. Ett stort antal elever kommer från Marocko och Latinamerika och vissa barn är romer. På denna skola genomförs interaktiva grupper sedan läsåret 2001-2002. Uppgifter för perioden 2009-2011 visar att förbättringar uppnått i **språkkunskaper och matematik**. När det gäller språkkunskaper, ökade

³ De kvantitativa uppgifter som redovisas är från en skola som genomför flera framgångsrika utbildningsåtgärder. Därför kan effekterna av enbart de interaktiva grupperna inte särskiljas. Ju fler framgångsrika utbildningsåtgärder som genomförs, desto större förbättringar kommer skolan att uppnå.

andelen elever med höga resultat över tid, medan andelen elever med låga resultatnivåer minskade. Samma tendens observeras när det gäller matematik.

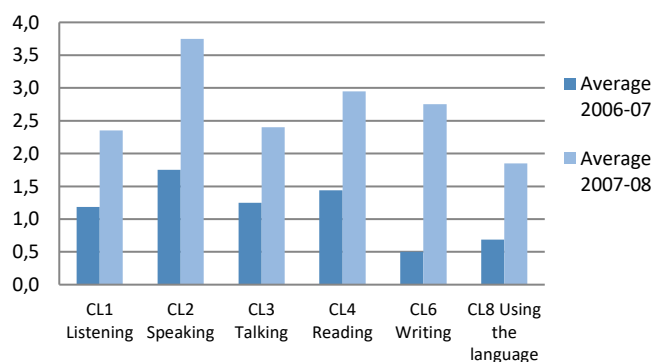

Förbättring av grundläggande språkkunskaper i % (mellan 2009 och 2011). Sjätte klass. Källa: Projektet Includ-ed.

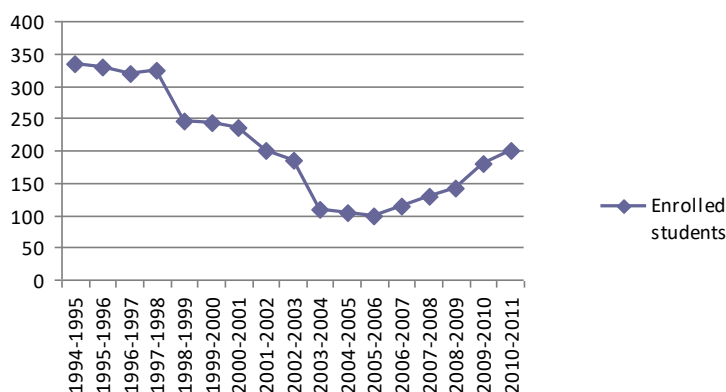
Grundläggande färdigheter i matematik (mellan 2009 och 2011). Sjätte klass. Källa: Projektet Includ-ed.

La Paz-skolan ligger i området La Milagrosa i utkanten av staden Albacete (Spanien). I området bor framförallt romska familjer med mycket låga utbildningsnivåer, svåra levnadsvillkor och hög arbetslöshet. Uppgifterna om elevernas resultat visar på en förbättring på mellan 1,1 och 2,3, poäng (över 5) inom sex språkområden.

Språkkunskaper. Områden som förbättrats. Fjärde klass. Källa: Projektet Includ-ed.

På La Paz-skolan åtföljdes också de förbättrade skolresultaten av minskad **frånvaro** bland eleverna och en ökning av antalet **inskrivna** elever. Under läsåret 2006-2007 var frånvaron 30 %, men under läsåret 2007-2008 hade den sjunkit till 10 % och under läsåret 2008-2009 var frånvaron endast sporadisk. Efter flera år av sjunkande antal inskrivna elever, började utvecklingen att vända när framgångsrika utbildningsåtgärder började genomföras (2005-2006), däribland interaktiva grupper.

Utveckling för antal inskrivna elever. Källa: Projektet Includ-ed.

Interaktiva gruppers bidrag till utbildningsframgångar går hand i hand med förbättrad **samexistens och solidaritet mellan eleverna**, vilket visar att skolor inte behöver välja mellan utbildningsinnehåll och värderingar. Detta framgår av följande citat från deltagare i interaktiva grupper, som visar vilken nyckelroll deltagarna från lokalsamhället har:

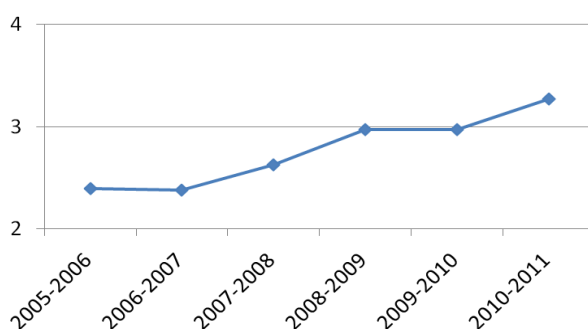
Om vi arbetar med volontärer och vi arbetar i små grupper i klassrummet är värderingar något vi jobbar mycket med. Vi arbetar på att kunna förstå varandra, respektera den man har bredvid sig, vara tolerant och medveten om att bara för att man är färdig först är man inte färdig, det är inte bara "jag, jag, jag" utan snarare "vi", gruppen som helhet. (Skolsamordnare)⁴

Innan jag kom förde de så mycket oväsen. Det var bara för mycket! Sedan sa en av de små flickorna "Juans mamma är här", och alla satte sig ned. [Och jag sa] "Kom igen allihopa, lugna ner er så får ni se vad som händer" och alla barnen satt där för att göra vad läraren sa till dem, och allt gick bra... Och läraren sa "När kommer du hit igen, Emilia?" (mamma utan läs- och skrivkunskaper från en minoritetsgrupp)⁵

⁴ Elboj, C., & Niemelä, R. (2010), "Sub-communities of Mutual Learners in the Classroom: The case of Interactive groups", *Revista De Psicodidáctica*, 15(2), 177-189. doi:10.1387/RevPsicodidact.810. s.186

⁵ Diez, J., Gatt, S., & Racionero, S. (2011), "Placing Immigrant and Minority Family and Community Members at the School's Centre: the role of community participation", *European Journal Of Education*, 46(2), 184-196. doi:10.1111/j.1465-3435.2011.01474.x. s.191

Dessa förbättringar kan uppnås utan ytterligare resurser, vilket betyder att användningen av interaktiva grupper innebär en **effektivare användning av de resurser som finns tillgängliga** i lokalsamhället. Nedanstående diagram visar hur antalet inskrivna elever i en skola ökade mycket mer under en femårsperiod än antalet lärare, vilket ledde till att varje lärare tilldelades fler elever. Under samma period började framgångsrika utbildningsåtgärder, däribland interaktiva grupper, att genomföras och elevernas resultat förbättrades markant. De interaktiva grupperna gjorde det möjligt att använda befintliga resurser på ett effektivare sätt: för varje 1 000 euro av utgifter varje månad fick fler elever utbildning och deras resultat var bättre. De akademiska resultaten förbättrades inte på grund av ökade resurser, utan för att de användes mer effektivt.

Antal utbildade elever för varje 1 000 euro som investerats per månad. Källa: Projektet Includ-ed.

Införandet av interaktiva grupper i skolor är inte utan **hinder**. Det främsta hindret för genomförandet är **motviljan** hos vissa lärare mot att släppa in föräldrar eller andra icke-akademiker från lokalsamhället i klassrummen. Interaktiva grupper genomförs aldrig i en klass om inte läraren är övertygad om att det är en bra idé. Alla lärare bestämmer själva om de vill använda sig av interaktiva grupper eller inte. Motviljan brukar släppa när lärarna ser vilka förbättringar som uppnås i andra klasser, och själva vill uppnå samma resultat i sina egna klasser.

Tack vare de positiva resultaten har antalet skolor som genomför interaktiva grupper ökat kraftigt sedan 1990-talet. För närvarande **genomförs interaktiva grupper i över 200 skolor i Europa och i över 300 i Latinamerika**. Eftersom de förbättrar lärandenivåerna och utbildningsutsikterna för många elever är interaktiva grupper ett lovande verktyg för att närma sig EU 2020-målet att få ned skolavhoppen till under 10 %.

HÄNVISNINGAR

Elboj, C., & Niemelä, R. (2010), "Sub-communities of Mutual Learners in the Classroom: The case of Interactive groups", *Revista De Psicodidáctica*, 15(2), 177-189. doi:10.1387/RevPsicodidact.810.
<http://www.ehu.es/ojs/index.php/psicodidactica/article/view/810>

- Flecha, R. (2015), *Successful Educational Action for Inclusion and Social Cohesion in Europe*. Springer Publishing Company. http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-11176-6_4
- García-Carión, R., & Díez-Palomar, J. (2015), "Learning communities: Pathways for educational success and social transformation through interactive groups in mathematics", *European Educational Research Journal*, 14(2), 151-166. <http://eer.sagepub.com/content/14/2/151.short>
- INCLUD-ED Consortium. (2009), *Actions for success in schools in Europe*, Europeiska kommissionen, Bryssel.
- Oliver, E., & Gatt, S. (2010), *From power-related communicative acts to dialogic communicative acts in classrooms organised in interactive groups*, *Revista Signos*, 43, 279-294. <http://www.scielo.cl/pdf/signos/v43s2/a02.pdf>
- Valls, R., & Kyriakides, L. (2013), "The power of interactive groups: how diversity of adults volunteering in classroom groups can promote inclusion and success for children of vulnerable minority ethnic populations", *Cambridge Journal Of Education*, 43(1), 17-33. doi:10.1080/0305764X.2012.749213. http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0305764X.2012.749213#.Vcn-Sfl_Oko

YTTERLIGARE UPPLYSNINGAR

Ania Ballesteros, en tio år gammal elev, förklarar vad interaktiva grupper och dialogbaserade litterära träffar är vid den avslutande konferensen om Includ-ed (6 december 2011, Europaparlamentets högkvarter) (textad på engelska): <https://vimeo.com/76545601>

KONTAKTUPPGIFTER

CREA. Community of Researchers on Excellence for All.

E-post: crea@ub.edu

Webbplats: <http://crea.ub.edu>